

Verslag: De dorpsbibliotheek: verleden of toekomst?

WANNEER

Donderdag 26 september 2013

LOCATIE

't Kasteeltje

Stationstraat 2, Denderleeuw



INLEIDING



Donderdagavond 26 september 2013 werd in 't Kasteeltje in Denderleeuw een 2^e bijeenkomst georganiseerd door de Oost-Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen: "De dorpsbibliotheek: verleden of toekomst?". Het thema blijkt op dit moment erg actueel te zijn. In verschillende gemeenten is er reeds sprake van het verminderen in openingsuren of zelfs van een sluiting van de dorpsbibliotheek in kader van besparingen. Gemeenten zijn nu eenmaal genoodzaakt besparingen door te voeren¹ waarbij ze moeten rekening houden met de prioriteiten en behoud van hun basisdienstverlening (bvb. wegeninfrastructuur onderhouden vs. dienst vrijetijd).

Deze bijeenkomst had tot doel dat bewonersgroepen met direct betrokkenen in gesprek konden gaan. Er werd gezocht naar antwoorden en alternatieven om te voorkomen dat dorpsbibliotheeken verdwijnen. Maike Somers van LOCUS kwam een toelichting geven en zette de deelnemers aan in gesprek te gaan en te brainstormen over deze materie.



¹ Bekijk ook het verslag van de bijeenkomst op 15 juni over het meerjarenplan.

DE DORPSBIBLIOTHEEK: VERLEDEN OF TOEKOMST?

Is er nog nood aan een bibliotheek?



Eerst en vooral kan over het algemeen cijfermatig aangetoond worden dat het aantal uitleningen daalt maar het aantal bezoeken aan een bibliotheek stijgt. De daling van de uitleningen van boeken kan te wijten zijn aan de digitalisering. Wanneer mensen vroeger info nodig hadden, gingen zij naar de bibliotheek, nu zoeken ze met google naar de informatie. Ook de tablet is in korte tijd heel erg ingeburgerd. De vraag wordt nu aan de deelnemers gesteld waarom er dan nog nood is aan een bibliotheek: "De stijging in het aantal bezoeken toont juist aan dat de bibliotheek in haar rol als leesplek of bezoekerscentrum wel aan kracht wint. Hoe je de nood aan een bibliotheek ervaart, hangt dus af van hoe je naar de bibliotheek kijkt." Er wordt hier aangegeven dat het fysische van een boek nooit kan worden vervangen door een tablet. "Er moet ook nog

steeds rekening gehouden worden met de maatschappelijk kwetsbaren. Senioren bijvoorbeeld hebben nog steeds een grote nood aan een bibliotheek, net zoals kansarmen ook nood hebben aan een bibliotheek waar ze toegang hebben tot multimedia. Er mag dus niet gefocust worden op het boek en het aantal uitleningen maar wat je met een bibliotheek kunt doen."

Nood aan verandering in de traditionele rol van de bibliotheek.

Een bib is er op zich niet om boeken uit te lenen. Een bibliothecaris is er om de samenleving te verbeteren door het creëren van wijsheid in de gemeenschap. Dit houdt het lezen van boeken in, maar ook uw eigen idee vormen en daarmee in discussie gaan met anderen. De sterkte van de dorpsbibliotheek is dat hij geworteld is in de lokale grond.

Hij is er voor de gemeenschap, van de gemeenschap en ook door de gemeenschap. Uitleningen zullen verdwijnen maar dat is dan ook niet dé doelstelling van een bibliotheek. De collectie boeken in de bib moet opengebrouwen worden. Verhalen van het dorp kunnen daar ook bij horen. De traditionele rol van de bibliotheek zal/moet dus veranderen. Bijvoorbeeld moet je dan als bibliothecaris niet alleen kunnen aangeven welk boek gepast is voor het gevraagde onderwerp maar eventueel ook wie uit het dorp daar ook mee bezig is en kan verder helpen. Dit is natuurlijk wel een moeilijker opdracht.

Veranderingen vragen ook een mentaliteitswijziging.

De groep brainstormt: "Mensen blijven nood hebben om met elkaar te praten. Vandaar dat een grote Vlaamse digitale bibliotheek niet zal werken. Het gebouw op zich moet dan ook geen bibliotheek zijn." In die zin is er vanuit de deelnemers wel begrip voor gemeentebesturen die juist de bibliotheek als gebouw schrappen omdat er wel andere publieke ruimtes zijn. Maar als die er niet zijn moet de functie van de bibliotheek juist verruimen.

"Er moeten ook vrijwilligers betrokken worden bij de werking van de bibliotheek." De moeilijkheid hierin ligt dat als er met vrijwilligers wordt gewerkt er net getoond wordt aan het gemeentebestuur dat het ook enkel door vrijwilligers kan gedragen worden. Toch is professionele ondersteuning juist ook heel belangrijk.

"Er moet meer met de dorpsbewoners samengewerkt worden. Zij moeten juist mee kunnen nadenken over de collectie, wat er nodig is in de bib..." Er wordt in de groep het voorbeeld gegeven om de bib samen te voegen met de toeristische dienst of het sociaal huis of...



Er moet dus anders naar een bibliotheek gekeken worden. Deze is niet enkel een verzameling van rekken met boeken meer maar multifunctioneel. Dit vraagt echter ook een mentaliteitswijziging van zowel het bestuur als van de burger en dat vraagt tijd. Het is aan ons om de aanzet te geven.



De bibliotheek heruitgevonden.

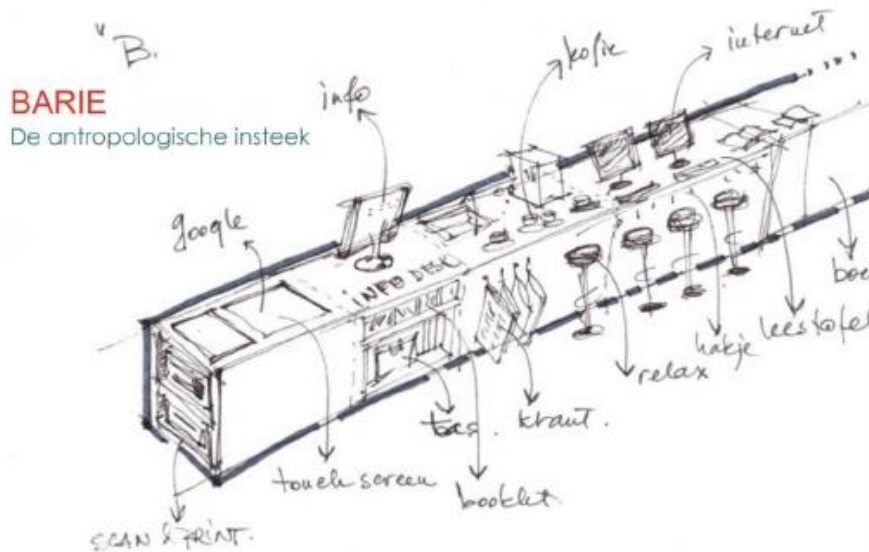
Binnen de gemeente moet nagegaan worden waar er juist nood aan is. Dit zal verschillen van gemeente tot gemeente en zelf van dorp tot dorp. Zodat er meer uit minder gehaald wordt, kan er bijvoorbeeld op veel doordachtere wijze omgesprongen worden met leegstaande gebouwen. Neem daarbij zelf initiatief om de bibliotheek te heruitvinden. Iedereen uit de groep is het er over eens dat de bibliotheek iets multifunctioneel moet worden. Aan de hand van verschillende kaarten met alternatieven voor de bibliotheek wordt inspiratie opgedaan.

Een paar van de vele voorbeelden zijn:

1 van de vele voorbeelden die werden besproken was **de openluchtbibliotheek**. Dergelijk iets kan misschien aantrekkelijker zijn voor jongeren bijvoorbeeld op festivals, openluchtheaters... Dat zal niet de bibliotheek van de toekomst zijn maar het brengt een ander dynamiek.

In het dorpshuis van Heldergem was er sprake om er een bib in te richten. Maar dat neemt veel ruimte in. **De Barie** werd daarom naar voor gebracht. Het is een soort van multifunctionele balie dat ontmoetingen stimuleert rekening houdende met de overlast die dit kan teweegbrengen. Ideaal voor een kleine ruimte of een grote ruimte waar verschillende activiteiten kunnen plaatsvinden. De barie is een idee van LOCUS waarvoor men hoopt een partner te vinden die dit echt kan ontwikkelen.





© Ruth Soenen & Joris Van Reusel, Uit: Onderzoek 'Nooit meer stil in de bibliotheek', juli 2013, Conceptbeeld 'De barie' (= informatiebalie + koffiebar)

BARIE
De antropologische insteek

WAT
Antropologe Ruth Soenen en architect Joris Van Reusel observeerden en analyseerden vorm van en beweging in de trendy bib van Genk. Ze extrapoleerden hun bevindingen naar de Vlaamse context en presenteerden die op de Locus toer 2013. "Hoe zorgt u dat de bibliotheek voldoende huiselijk is voor iedereen, maar niet geclaimd wordt door bepaalde groepen? Welke rol spelen architecturale en ruimtelijke ingrepen op het gedrag van bezoekers? En hoe wordt u als bibliothecaris of bibliotheekmedewerker een goede manager van de publieke ruimte?" De 'Barie' was een van hun [eigenlijk niet zo] wilde ideeën. Een dat voor zich spreekt.

WAAROM
Maak gebruik van de ruimte die je hebt om er bijzondere dingen mee te doen. Speel in op de beweging in je bib.

MEER INFORMATIE
Locus toer 2013 <http://www.locustoer.be>



De verschillende kaartjes zijn ook te vinden op www.dorpsbelangen.be waar u ook interessante linken vindt over het onderwerp.

Conclusie

De bibliotheek van nu is niet meer hetzelfde als vroeger. De functie is dan wel altijd meer geweest dan enkel boeken bewaren, dit mag nu nog meer naar voor komen en zelf nog meer uitbreiden. Een bibliotheek moet multifunctioneel zijn en dit moet efficiënter benut worden, zeker met de besparingen in het achterhoofd. Dit wil zeggen dat er lokaal creatief moet ingespeeld worden op de verschillende behoeften die in het dorp leven. Bewonersgroepen kunnen hierbij zelf initiatief nemen en nu reeds met ideeën en alternatieven naar een gemeentebestuur gaan. Hiervoor zijn geen kantklare antwoorden, lokaal zullen deze ideeën en alternatieven erg verschillend naargelang de behoeften in het dorp. Echter blijft gesprek tussen bewoners(groepen) en direct betrokkenen hierbij wel een belangrijk gegeven dat een meerwaarde biedt aan de werking in uw dorp of gemeente.

SLOT

De deelnemers kregen een drankje aangeboden en konden nog even met elkaar napraten en gegevens uitwisselen.

SPREKER

Naam	Organisatie	Contactgegevens
Maike Somers	LOCUS www.locus.be	info@locusnet.be Priemstraat 51 1000 Brussel +32 02 213.10.40

DEELNEMERS

Naam	Bewonersgroep/organisatie
Sofie Van Moortel	Oost-Vlaamse Vereniging dorpsbelangen
Siegi Absillis	VLM
Lieselot Uyttersprot	Bibliotheek Aalst
Frederik Van Lerberghe	Bibliotheek Dendermonde
Emmanuel Audenaert	Dorpsraad Moerbeke-Atembeke
Elly Van Acoleyen	Dorpsraad Heldergem
William Minnaert	Dorpsraad Heldergem
Danny De Schrijver	Dorpsraad Baardegem
Dirk De Meyere	Buurtcomité Drevensveld
Kirsten Janssens	Bibliotheek Sint-Niklaas
Ellen Van Basselaere	Oost-Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen
Jan Lievens	Kabinet Schepen Van Overmeire (Aalst)
Maike Somers	LOCUS

Dank aan alle medewerkers en deelnemers voor hun bijdrage aan deze geslaagde bijeenkomst.